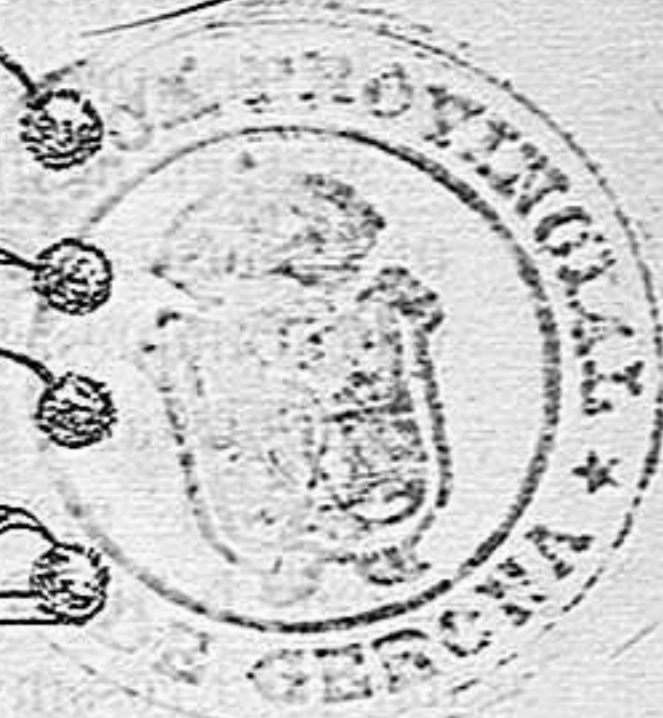

Al Director
 Juli Savin

Hauts Fortes

LO REGIONALISTA

QUINZENARI DE PROPAGANDA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ. . . Plassa Constitució, 9.
 DELEGACIÓ DE L' ADMINISTRACIÓ. Associació Popular Regionalista, Escudellers Blancs, 8 1.ª

Lo REGIONALISTA circula per medi de Propagadors, que son los qui prenen un número determinat d' exemplars, pagantlos al següents preus:

Una acció (100 exemplars)	costa cada número	2'50 ptas.	Compresos gastos de correu pera Catalunya
Mitja (50 —)	— — —	1'25 "	
Un quart (25 —)	— — —	0'65 "	
Un vuytè (12 —)	— — —	0'35 "	

S' envia un sol exemplar a qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.

Lo poble lliure es poble fort.
 CLAVÉ.

No s' tornan los originals — Es lliure la reproducció dels treballs. — Pages a la bestreta — S' admeten sellos de correu y documents de fácil cobrança.

LA NOSTRA SENYERA

AL POBLE CATALÀ

Venim a llum en lo terreno de la premsa, pera lluytar ab totes nostras forsas, avuy que s' desencadena furiosa tempesta contra 'l Regionalisme català, suscitada per las iras dels déus d' aquell Olimpo de la corrupció madrilenya, que viu dels suors y de la sanch dels pobles oprimits de las regions espanyolas y principalment de la tèva; y al aixopluch de la senyera catalana, al redós de sos plechs gloriosos en que s' enclouhen los drets y la justícia de nostra Causa, res podrà vinclar nos ni deturar nos en nostra tasca.

Venim a satisfer lo buyt que tant anyoras, deixat pel nostre company del mateix nom, suspès en hora que bufava forta ponentada dirigida per nou Eolo, representant del centralisme a Barcelona.

Avuy que, precisament y més que may, véus ; oh poble català! escarnida y rebutjada ta hermosa llengua: treta ignominiosament de la escola, del telégrafo y dels tribunals; que contemplas tas admirables lleys ; tant prudents y previsoras! que regulan la constitució de ta familia y ta propietat, befadas per magistrats ignorants y de parla forastera, o conculcadas y mistificadas per disposicions absurdas é ilegals vingudas d' allà hont vé tot lo mal; avuy que t véus acomés per un aixám d' empleats sense consciencia ni vergonya, d' una turba multa forastera que t' escola fins al darrer centim de tas suhadassas y angunias, pera mantenirlos a ells ab totes sas concupiscencias y vicis, engraixant alhora altras provincias que viuhén ab l' esquena dreita ab las engrunas del pressupost; avuy que véus omplenats o mangonejats los cárrechs de ta vida pública, repartits o escamotejats per gent cunera y sense cap arrel ni lligám en lo país y extesa com pesanta malla de ferro lo funest caciquisme, origen de totes las malas y baixas passions, creador d' un teixit d' odis é infamias difícil d' esborrar; avuy en fi, que véus arrancats los fills de ta volguda llar pera anar a llunyanas terras fins are explotadas per la política centralista, a combatre per la bandera de Castella, com fá poch digué un diari madrileny; vessant ab excés ta sanch y pagant un escot al Estat espanyol molt superior al de las demás regions y provincias... avuy.

Perqué continuar la llista! be prou que la tèn gravada en ton cor de bon patrió.

Pera protestar d' aquestas expoliacions irritadoras, no consentint tantas vexacions y deshonras; pera acabar ab aquestas infamias que t' aclaparan, venim los que sustentém los ideals autonómichs apoyats en la historia, en la ciencia política moderna, y en los fets evidents y tangibles que nos envoltan, a sentar los drets inesborrables é indiscutibles de las Nacionalitats, sense 'ls quins no poden tenir perfecta realisació ni complert exercissi los del individu; drets a que te llegítima capacitat y plena aspiració la nostra Catalunya.

Pera contribuir a la defensa d' eixos drets en lo que siga possible, posant en evidencia als enemichs de la terra catalana, en lo que siguém capassos; es per lo que havém eixit al camp periodistich, engroixint las ja rublertas filassas dels defensors del poble català; al mateix temps que pera ajudar ab lo nostre concurs, si bé modest pro fervent y entussiasta, donchs estém disposats a fer tota mena de sacrificis, a la propaganda de nostres ideals. Ideals que estan entranyats y ben clarament puntualisats, en la CONSTITUCIÓ REGIONAL CATALANA aprobada a Manresa en 1892, verdader programa autonomista, darrerament exposats y ratificats en lo Manifest dirigit al Poble Català per l' Unió Catalanista en 16 de Mars del present any.

Aquesta es la nostra senyera. Aquesta será la bandera de combat. Eixos son los desitjos y propòsits que 'ns animan pera 'l be y la prosperitat del poble català, y de la nostra estimada Pàtria.

Desplegada aquella al vent no 'ns resta més qu' estampar lo lema, qu' es lema de redempció y será lo nostre crit de sempre:

¡Visca l' Autonomia de la Nació Catalana!!

LA REDACCIÓ.

SALUDO DE GERMANOR

L' enviém ab tota nostra efusió y ab tot l' afecte eixit del fons del cor, als nostres estimats companys en la premsa catalanista, escampats per totes las ciutats y vilas de nostra estimadíssima Pàtria Catalana, que defensen ab tant dalit los drets de la

mateixa, y ab tant coratje son campions de una Causa que há de regenerar als pobles oprimits. A tots los periódichs portantveus de las aspiracions regionalistas de las altres regions germanas nostras en desditxas y en reivindicacions, tant de la peninsula com d' altres terras, los enviém nostre coral salutació, oferintlosi nostre modest concurs y la bona voluntat de que venim possehits.

A la demás premsa catalana no regionalista, també li endressém saludo de companyerisme, y a quina agrahim sa unanimitat de parer y sas frases de benevolensa al ocuparse y jutjar los successos darrerament ocorreguts, mentres esperém lo dia de poguer celebrar d' algun de sos representants, l' abandono de las miserias y petitesas de la política madrilenya para venir al costat nostre; o al menos despullarse d' una vestimenta forastera pera apareixer tal com son: com a catalans.

Y a vosaltres periódichs de *mas circulación*, los portantveus de la opinió pública (?), los dictadors fin de sigle, los representants de la premsa *mas leida*.... y del mercantilisme més abjecte: també os saludém y esperém que 'ns fareu objecte de novas embestidas é insults pera acabar de desenganyar al poble català, insults que no fan més que, fernos adelantar depressa per la nostra via y enaltir los fins y enlaxar los desitjos que senten tots los bons fills de Catalunya.

LO REGIONALISTA.

LA PERSECUCIÓ

Fan anys que 'l Catalanisme, fá propaganda de sas doctrinas.

Aquesta propaganda l' hem feta ab lo cap alt y ab la cara descuberta.

May nostra bandera hà fugit de la llum y nostres ideals han sigut exposats sempre ab franquesa, a la consideració de tothom.

Nostres procediments han sigut sempre legals, sempre s' han ajustat a las lleys vigents.

May en nostres actes hem buscat l' ombra, ni en nostras paraulas hem fagit de la claretat y la franquesa.

No obstant, se 'ns persegueix.

Y nó d' una manera vulgar, nó usant més o menós bé d' aquelles lleys *liberals* tan alabadas pe'l rössinyol de las Espanyas, sinó fent us de medis extraordinaris, **no aplicats a ningú des de trenta anys enrera.**

Des de la Revolució de Setembre de 1868, cap idea que nó 's sortís de la legalitat vigent, havia sigut perseguida ab l' interés ab que avuy se pretén ofegar al Regionalisme.

Fins las ideas engendradoras dels atentats dinamiters, van propagarse de paraula y per escrit ab tota llibertat, fins que las bombas d' en Pallás, caigueren sota las potas del cavall d' en Martínez Campos.

La religió, la monarquia, la moral, la propietat, l' ordre..., tolas tenen enemichs que las combaten, sense cap mena de traba.

En cambi nosaltres que sols treballém per l' enderrocament del malehit centralisme, som tractats com a criminals de la pitjor mena. Las lleys ordinarias no son prou, pera castigar nostre *delicte* d' estimar molt a Catalunya, son necessarias lleys extraordinarias, y per que las Corts avuy tancadas, no están a punt de regalarnos una ley que 'ns negui tots los drets dels demés ciutadans, se fa us d' una suspensió de garantías feta contra 'ls dinamiters exclusivament, pera lligarnos las mans y taparnos la boca y entrebancarnos en nostra honrada, justa y legal propaganda, contra 'l degradant centralisme.

Vegis sinó la següent llista, que tot català de cor pot afegir als insults que tenim rebuts:

Dugas denúncias de nostre bon company *La Renaixensa*, ab **encausament** de nostres bons companys de causa Pere Aldavert y Enrich Prat de la Ribera.

Suspensió de *La Renaixensa*.

Suspensió de LO REGIONALISTA de Barcelona.

Registre policiach del *Centre Escolar Catalanista*.

Negativa de permetre la publicació d' un diari català, ab lo títol de *Lo Renaixement de Catalunya*.

Negativa de permetre la aparició del diari *Lo Renaixement*.

Prohibició de repartir per las Ramblas y carrers de Barcelona, programas, manifestos, y fullas de propaganda catalanista.

Prohibició pel delegat del Governador de parlar en català en una sessió extraordinaria de l' Ajuntament de Cambrils.

Suspensió d' un *meeting* catalanista a Vilafranca del Panadés.

Suspensió d' una reunió pública en lo local del *Centre Català* de Sabadell.

Obstacles a permetre una sessió catalanista a Gelida.

Denúncia de la *Doctrina Catalanista* publicada prop de tres anys enrera.

Requis en varias llibrerías, en busca d' exemplars de la *Doctrina Catalanista*, y en ca-

sa lo President del *Centre Català* de Sabadell.

Negativa de permetre la publicació del quinzenari *La Pàtria* a Sant Andreu de Palomar.

Encausament per reunió ilegal, del *Centre Federalista* de Barcelona, per estar reunits los federals, esperant que 'ls catalanistas los lornessin una visita promesa.

Negativa de permetre la aparició del periódich *L' Autonomista*.

Avans de tot aixó, ja havíam suferit la prohibició de que l' *Orfeo Català* y la *Catalunya Nova*, cantessin respectivament la cansó popular *Los Segadors* y l' himne *La Marsellesa*, y que 'l pendó del *Orfeo Català* passés per la Rambla de Barcelona, lo día de la serenata donada al Consulat de Grecia.

No obstant aquestos fets, casi tots amparats en la ley de suspensió de las garantías constitucionals, feta sols pera perseguir als autors del crim dinamiter del carrer dels Cambis Nous de Barcelona, no per xó 'l Catalanisme hà reulat ni un pas. Mòlt al contrari: nostres periódichs han vist créixer las llistas de suscripció y nostres societats han vist aumentar lo número de sos socis; la simpatía de tothom; fins de molts nó catalans, se 'ns ha demostrat ab entusiasme, per que tot perseguit ab las armas y de la manera com se 'ns ho ha fet, conquista sempre l' adhesió de las personas honradas.

Tant es que 'ns persegueixin, com que 'ns deixin tranquils: lo Catalanisme anirà endevant de tolas maneres. Las novas generacions ab son noble entusiasme, son una inmillorable penyorra de la fé que tenim en lo pervindre de nostra Causa.

Lo temps de las teorías, del quixotisme y de la subgecció, ha passat.

Lo poble català, entreveu la llum de la veritable llibertat.

Aquesta llibertat, sols la pot trobar y de fet ja la entreveu, en la idea nova del Regionalisme, que trencant tolas las preocupacions fillas del absolutisme real y parlamentari, tendeix a la lliure expansió de las forsas naturals dintre son natural circol d' acció.

Enrera, donchs, lo despotisme.

¡Ay del que probi d' oposarse al pas de la llibertat!

¡Poble que pateixes! Pas a la idea nova... Pas a la llibertat de las regions.

A. MALLSOL.

Los diaris de Madrid en la qüestió catalanista (1)

Perqué 's fassin cárrech nostres llegidors, de la manera com tractan los diaris de *mayor circulación* la qüestió catalanista, aquí van unas quantas mostas. Los insults hi son a grossas, los arguments hi faltan ¿cóm podem pendre en sério sos escrits?

Comensém:

La Iberia, després de tractarnos de *locos, gente bu-*

(1) No obstant hi han hagut algunas si bé pocas, però honrosas excepcions que han tractat l' assumpto seriament ocupants en términos molt laudatoris, tals com lo *Nuevo Régimen* órguen dels federals, el *Correo Español* dels carlins (si bé rectificat lo criteri sustentat anteriorment de que eran *golleries*); *El País* portaveu dels progresistas, y *El Siglo Futuro* dels integristas. Com se veu d' idees molt oposadas, però tots dels partits avansats. Es alló los extrems se tocan. Lo que 's digne d' esmentarse, es que cap d' ells, es de la menjadora. — N. de la R.

Uanguera y perdida, mentecatos que no saben lo que piden, danzantes, desequilibrados, etc., etc., copia lo que demaném en lo manifest dirigit al poble català y diu: «Caben más sandeces en menos renglones? Imposible de todo punto» acaba recomenant al govern que 'ns tanqui als calabossos de Montjuich y... llestos. Potsér que no contestessim?

✱

El Correo Militar, ja parla un xich mellor. Es tot un altre cosa aixó de parlar ab gent de carrera, aviat se 'l coneix al senyorío. Primer nos diu bojos, després diu que 'ns peguin.

Psé..., no está mal, no está mal.

Lo que no está gens bé es lo que diu després, «pocas naciones han logrado su unidad tan suavemente como España.» Deu l' han guart que li fessin veure al bon home que ha escrit aixó tota la sanch vessada per arriivar a la unitat d' Espanya, que prou avans d' acabársela s' ennuagueria.

«...y en menos (naciones) aun descansa tanto esa unidad en las leyes geográficas, etnológicas é históricas como en España.» Cá, home, cá, s' equivoca de mitj a mitj; que no ho sab que los catalans nos assemblém als castellans com un ou ab una castanya? Nostres lleys, usos, costúms, llengua, carácter, modo d' esser ho diuhen d' una manera ben clara y terminant; precisament aquí está la diferencia de las nostres teorías ab las dels centralistas y es que las nostres tenen fonament científich é histórich. Confóndrens ab un altre poble no més hō pot fer un cego o un enecat. — No, no, creguim l' han enganyat; tot aixó ho fan corre malas llenguas. Estigui segur que no 'ns assemblém d' un horral. Ja ho sabém que ho diuhen, però son malas volensas.

«El hecho de que la lengua castellana sea el lenguaje oficial, obedece á que en las tres cuartas partes de España es el corriente y, claro está, no iban los más á usar el lenguaje de los menos.» — Pues vegi lo que son las cosas, los habitantes de la quarta part restant qu' es tant part com cada una de las tres que voste anomena, tampoch si avenen a parlar un altre llenguatje, encare qu' aquet sia dels més, y reclaman, també ab molta claretat que 'ls deixin parlar lo seu propi y... *tutti contenti*.

«¡Buen porvenir sería el de Cataluña si semejantes delirios llegaran á convertirse en realidad! Abandonada á sus propias fuerzas, cerrados para ella los mercados peninsulares y de nuestras colonias, tendría que suprimir sus fábricas ó abandonar el cultivo de sus campos.» ¡Abandonada a sas propias forsas! ¡Y qu' es creu que ha dit poch! Consideri que un home que travalla, de casa de dispesas per tot ne trova y no d' aquelles que tot ho serveixen a toch de cuartel y ho fan pagar car com la que 'us estém nosaltres, sinó que hasta 'ns farian menjár apart y habitació separada; que no sab alló de, *poderoso caballero es Don Dinero?* — Dónchs si, si, lo qu' es aixó no li dongui mal de cap que ja 'ns enginyariam.

Acaba lo citat periódich militar recomenant per nosaltres, *castigo duro é inflexible*. — *Vaya, mandar mi general.*

✱

Are li toca á *El Nacional*. Aquét sí qu' es valent; aquét sí que nos las canta claras. Comensa «lleno de indignación y profundo asco» — Senyor Joanet tranquílcese — «unos cuantos catalanes que rinden culto al fantasma del separatismo» — ¡mau quina pó! — «... No sabemos como calificar de manera que el calificativo corresponda á las palabras de aquel cobarde papelucho» (parla de *La Renaixensa*.) — *Hombre*, no hi estém fets a discutir ab pescateras encare que siquin castellanas y hagin après paraulas de dramon; creyém que la missió de la prempsa es un altre que la d' insultar a un periódich que no pot defensarse y... en fi que li voléu dir en aquét. Es dels que cobran, girém fulla.

✱

El Tiempo diu que son en número muy exiguo y que «Acaso sin la necesidad apremiante de mantener el fuego sagrado entre sus escasos creyentes, y con él el prosaico ingreso del precio de las suscripciones en la administración de *La Renaixensa*, no se habrían continuado, después de los viajes y de los éxitos las rudas campañas escritas en catalán y los discursos pronunciados en solemnidades literarias inspirados en las mismas ideas intransigentes.» — ¡Ay pobret! Los

catalanistas ho som per fins més elevats que pels quatre quartos que 'ns pugui donar un periòdich. Sápiga per lo seu govern que lo director de *La Renaixensa* no s'hi ha fet cap casa a Barcelona ni fora d'ella ab la publicació del tal diari, en cambi sacrificis morals y materials ell sab los que li costa, tot per propagar una causa noble y justa. Ab aixó tingui entés *El Tiempo* que ho som per convenciment, y que totes las nostras teorías constitueixen un tresor d'amors a una Pàtria que petita o gran es la nostre y que fins l'existència per ella donaríam.

✱

Parla *El Liberal* y s'estranya que la Junta Permanent de la Unió Catalanista «declare sus propósitos de manera tan llana y tan sencilla como si convocase á unos juegos florales.» Dónchs com se creya que ho havíam de fer, ab bombo y platerets y disparant trons, petardos y fochs de bengala? Si s'hagués prés la molestia d'estudiar lo moviment catalanista sabria que lo dit per l'Unió en lo manifest actual, no es més que una copia de las bases aprobadas a Manresa en solemne y pública asamblea convocada per la mateixa Unió l'any 1892; pero los diaris de Madrid tenen altres feynas que ocuparse dels actes sérios y sempre tenen l'atenció a tres quarts de quinze y de cara als toros.

«En cambio nos alarma la perfecta tranquilidad de ánimo que acusa el manifiesto.» — Y que ja 'ns podíam pendre 'l pols que no 'ns hauria trovat una pulsació de més a las normals. Lo qu'es de sanch freda en tenim molta, gracias a Deu. — Acaba dihent «iba á derrumbarse el obelisco, cuando de entre el pueblo romano salió una voz que dijo á los arquitectos y operarios; ¡Mojad las cuerdas! Sirva la nuestra no menos humilde y anónima para dar un consejo parecido á los gobernantes; Reforzad la disciplina!»

Y nosaltres per no ser menos també 'n dirém una a nostre govern, avuy per demá que la premsa se l'hi desboqui. ¡Uteu las rotativas que grinyolan massa!

✱

Are toca a *El Estandarte*. Primer com tots, nos insulta: Deu li pagui germá; y després diu: «Cuando nos hallamos sosteniendo dos guerras crueles y costosas que consumen nuestro dinero y nuestra sangre... unos cuantos insensatos, mejor diríamos criminales, lanzan el grito de una separación traidora que rechaza la lealtad y se halla en pugna con la historia.» — Dónchs, sápiga y entengui qu' aquesta es precisament l'ocasió de predicar ben alt las nostres ideas. Si ab ellas creyém regenerar l'Espanya; si al predicarlas ho fem pensant qu' ellas han de acabar los mals y ruinas perquè avuy atravessa l'Estat; no fora més criminal y censurable que callessim guardantnos lo remey per cuant fos mort lo malalt? — Segueix y diu «que solo fueron unos pocos que ejecutaron tales hechos.» — Dónchs ja l'hi asseguro que si 'ns hagués de mantenir a tots los que protestárem de la conducta del govern, hi faria ben poch negoci ab lo diari de *su digna dirección*.

Com los anteriors demana també *castigo, represión y severidad*.

Ja m'els donarás dimecres.

✱

Escoltin *La Epoca* qu' es el diari més ben escrit de tot lo sistema planetari; per suposat en Cánovas paga. Aixó es un dir.

Comensa dihent que «ya conoce el argumento que muchos catalanes sensatos oponen al tratar de los regionalistas. Son unos pocos, dicen; como hemos de impedir que desbarren?» — Dónchs veu, jo, opino lo contrari. Precisament perquè som poch ho podrián impedir molt facilment. Aquesta vegada los catalanes sensatos l'hi han fet pegar una cossa a la galleda.

«...los regionalistas del principado tienden á afiliarse, unos, en el partido federal y otros, en el carlista...» — Sápiga y entengui que los catalanistas tenim un programa prou concret y explicit, únich per cert, y al cual tots hi estém conformes. Si acás serán los federales ó 'ls carlins los que fugin del llot embrutidor de la política madrilenya, y vindrán a purificarse en las ayguas netas del Regionalisme, cual camp es prou obert per acullir a tots los desenganyats dels actuals mecanismes polítichs.

Lo més graciós de tot es quant diu que tots los actes del catalanisme son casuals. «Casualidad aquella escandalosa y subversiva memoria presentada al sobe-

rano por una comisión catalanista y en la que se proponia para España unificada la constitución federal de Austria-Hungría. Casualidad, el discurso en catalán, del presidente del Ateneo Barcelonés en la inauguración de los trabajos de esta sociedad. Casualidad el que haya sustituido el catalán al castellano en otras ocasiones parecidas á aquellas en la Academia Barcelonesa de Jurisprudencia.»

Mirin que durant lo temps de la Exposició Universal, los barcelonins varem veure y sentir cosas grossas, però com aixó que diu *La Epoca*, cap. Del periodista que há escrit aixó, desitjaria que quant estigui un moment en vaga, passi per casa que m'ho explicará lo de las casualitats.

Parla del Missatge dels catalans a S. M. Jordi I Rey dels Helens, y pica de peus rabiós, al veure que la redacció se feu en catalá, grech y francés. Qui no está fet anar á missa a la Seu, al Plá de la Boqueria s'agenolla; ja s'hi anirán acostumant de mica en mica.

Acaba dihent «...nos parece bien y aplaudimos que las autoridades de Barcelona hayan suspendido la publicación de *La Renaixensa*...» Alábat ruch...

✱

Las Dominicales també s'hi han volgut ficar y creguin que ho han fet que ni d'encárrech. Entre altres cosas grossas, diu las següents més grossas encare. «Si les queda algo de seso á ese declamador y á sus aliados los catalanistas, que miren hácia Portugal y vean la suerte que envidian. No hay en Portugal industria ni comercio, ni marina, ni dinero, ni pan.» — Ho dehuen haver copiat d'Espanya aixó de ser pobres porque miri, que no 's poden queixar.

«Sobre dar á los catalanes sus colonias, su flota, su protección, España les ha dado algo que vale más aún: les ha dado su bandera.» — Dónchs miri, de bona gana l'hi tornariám las colonias, la flota, la protecció y... tot a cambi de deixarnos ser amos de casa nostra. Res, son gustos; que vol ferhi.

«¡Ah! qué de cosas no dirían esos vanos y ridiculos catalanistas que se juzgan superiores al resto de los españoles si hubieran sido los que realizaran esa primera de las hazañas de la tierra, descubrir y dominar un nuevo mundo.» — Escolti, escolti, senyor dels *cangrejos de río*, que no ho sab que lo descubridor d'América va ser Colon y va poderho fer gracias als diners de la confederació Catalana-Aragonesa y que 'ls catalans varem pendre part tan activa com los castellans en lo tal descobriment? Are respecte aixó de dominar als americans, no hi tenim cap culpa però no 'ls hi envejém perquè may nos ha agradat fer l'ofici de dominadors; d'aixó 'ns queixém.

«Y vedlos que modestos y buenos los extremeños y andaluces! Nadie les oye alabarse. Sufriendo las miserias de un gobierno desastroso, vienen descalzos y derrotados pagando su tributo en silencio para que Cataluña goce de una prosperidad espléndida.»

De manera que aquets governs fan pagar los tributs a las altres regions sols per engreixar a Catalunya? Prou que m'ho va dir ta sogra.

Després parla de nostre llengua y diu «es que trae algún principio científico nuevo? ¿qué interés humano hay en conocerla?» — A vosté que no es catalá y está esplicant una assignatura en la Universitat de Barcelona, qu' encare no sab prou, compreném que no li tingui cap interés; en primer lloch perquè prou feyna te anant a desenterrar ases morts pels vols de La Garriga y en segon lloch perquè la cortesía dels catalans fa que no 'l tingui de saver per forsa; però a tot bon catalá li te l'interés de ser la seva llengua, ho sap are Senyor Hiparion?

Per acabar dirém al autor d'aquest article que un altre vegada que li prenguin la cátedra no s'en refihi dels estudiants catalans per anar a protestar de tals injusticias. De mals agrahits al infern n'es plé.

J. M.

LA PREMSA EUROPEA

EN LA

QÜESTIÓ CATALANISTA

¡Pobres madrilenys!
Van sempre a la quía de la civilisació y d'ells ja no 'n fa cas cap poble civilisat.

Prou han cridat contra.... *el loco, criminal, mentecato catalanismo*... però s'han quedat sols ab sos insults.

La premsa europea s'ha posat al costat de Catalunya, defensant molts dels periòdichs nostra Causa ab un acert y una bona voluntat, que han d'agrahir coralmant tots los bons catalans.

Los periòdichs que segons nostras noticias s'han ocupat de nostra actitud patriòtica, ab encoratjador aplauso, son los següents:

Le Temps, *L'Intransigeant*, *Le Journal des Débats*, *La Libre Parole*, *Le Soir* y *La République Française*, de Paris; *La Dépêche*, de Toulouse; *La Petite Gironde*, de Bordeaux; *Haude liberale*, de Gard; *L'Etoile Belge* y *L'Independence Belge*, de Bruselas; *Daily Chronicle*, de Londres; *Le Messager de Bourges*; *L'Independant*, de Constantina (Alger); *La Gazette du Centre*, de Limoges; *Le Reveil du Nord*, de Lille; *Frankfurter Zeitung* de Frankfurt; *Journal du Lot*, de Cahors; *Journal de Geneve* y *Le Genevois* de Ginebra.

Además d'aquesta llarga llista, entré 'ls que s'hi veuen los periòdichs mes reputats d'Europa, de tota mena de colors; de segur que altres molts periòdichs estrangers s'han ocupat de la qüestió ab criteri favorable a Catalunya; però ab los esmentats n'hi ha prou pera demostrar als madrilenys, que 'l Catalanisme es vist ab molt bons ulls més enllá dels Pirineus.

¡Empasseu vos saliva diaris centralistas!

No será la darrera que 'l Catalanisme vos farà engolir.

JOAN DE LAS HISTORIAS.

NOTAS DE LA AGITACIÓ AUTONOMISTA.

Un company nostre que passava pe'l carrer Nou de la Rambla, cobert son cap ab la roja barretina, lo deturaren dos soldats catalans y traientse un d'ells lo ros, cridá ben alt:

¡Visca Catalunya!

La nit del 16 de Mars, lo gran Café de l'Alhambra, s'omplí de gom a gom, ostentant la majoria de 'ls concurrents la gorra catalana, produhint aquell lloch públich, un magnífich cop de vista.

Alguns de 'ls allí presents, demanaren al quarteto del Café, que toqués alguns ayres catalans, com aixís ho feu, obtenint allavoras una ovació ruidosa.

En la mateixa nit y en lo mateix Café de l'Alhambra, doná la coincidencia de qu' entressin d'un coll, una trentena de barretinayres, essent saludats per la concurrencia, ab llarchs picaments de mans.

La nit del 17, passava per la Rambla un jove obrer, cobert ab la ayrosa barretina del Empordá y de sopte, se senti sorprés per un senyor, elegantment vestit, qui trayentli la barretina y calantsela en son propi cap, pera passejarse ab ella, l'hi demostrá son entusiasme per la nostra Causa, ab paraulas dignas d'un bon patriota.

Aquell senyor, hem sapigut que es lo Cònsol d'una de las principals Repúblicas Sud Americanas.

Diálech d'estudiants, cassat a la porta del hospital:

—En *La Epoca* present, *Lo Regionalista* de cor. no pot esser de cap manera *Imparcial*.

Pot esser tinguis rahó.

Si 'n tinch? Figurat tu, que 'ls que defensém *La Renaixensa* de la Pàtria, per la *Correspondencia* gens *Lliberal* que 'ns te certa gent de *La Nació*, nos veyém llensats á *La Publicitat*, com gent fanática é inculta.

—Sort encara que algun *Diari de Barcelona*...

—Oh, ja vindrá 'l dia, que contra tota aquesta llopada del centralisme, Catalunya axecará de coratje *Lo Somatent*.

Frasse escrita y copiada del damunt d'una taula de café.

—Las lleys contra l'anarquisme, s'han oposat al progrés de la Causa catalana, com las superficials lleys castellanas, s'oposaren á la defensa de la llibertat de Catalunya.

Discusió de café:

—Vostés aborreixen a la llengua de Cervantes.

—Nosaltres, no aborrim res que no sigui aborrible. Si detestem a la llengua castellana, no ho fem aixís, per que sigui de Cervantes, o de qui sigui. Los catalans aborrim la llengua de la imposició, qu' es universalment detestable, sigui de qui sigui y vingui d' hont vingui.

—Sòch tant regionalista com Vostés.

Un home de poble, va veurem ab barretina y se 'm diriji, dihemtme:

—Tindria pas una protesta de l' *Unió Catalanista*?

—Prou home. Aquí l' ha teniu y repasseula bé, que hi ha molt que sucra.

—Ja l' hi llegida, però l' hi deixat a tants amichs, que al últim se m' ha fet fonedissa..... l' hi demano, y perdonéu, perquè estich en que vosaltres sou los unichs que no enganyeu al poble, y per aixó vull guardar aquesta fulla. Mos tres fillets, son encara massa petits, però quant siguin grans, los hi ensenyaré tot quant aquí diheu..... y també pensarán com vosaltres. Podéu contarhi.

Lo mitj dia de Sant Joseph, los principals passeigs de Barcelona, anavan plens d' ensenyas catalanas; tant, com may podian esperar aquells *quatre ratas* patrioters, que tant sovint treuhen a llum l' argument de *ls quatre gats*.

Se comptaren per mils los joves que portavan barretina, además de moltes senyoretas que lluhian damunt son pit llassos de *ls colors catalans*.

Pe' *ls passos de tránsit rodats* se véyan bicicletas, carretel-las, xarrets, tranvias, etza. quins montadors y passatgers, ostentavan nostra clásica y gloriosa barretina.

Bastará solzament dir, qu' una sola de las moltes casas que s' dedican a vendre llassos y escuts catalans, n' han venut en pocas horas més de tres mil y que las botigas de barretinas, han fet, com se sol dir, son Agost.

La tarde del 19, se representava al *Romea*, lo famos *Mar y Cel* de Guimerá. Lo públich, identificat ab lo mohiment regionalista, demaná una multitud de vegadas al autor, que s' trobava fora del teatre, pera demostrarli son entusiasme.

Una comissió de concurrents passá a buscar a n' En Guimerá a la *Lliga de Catalunya*. Era ja al final del darrer acte quant se presentá al teatre y tingué l' moment just d' arribar y presenciar la més gran ovació de la seva vida.

Aquell públich, patriota, l' obligá a parlar. Va costarli bastant, empró al últim, s' avansá y digué: *Aquells aplausos los accepto, no per mi, sinó pera l' autonomia catalana. ¡Visca l' Autonomia de Catalunya!*

Tot lo públich, en pes, contestá afirmativament a aquell crit honrat, sortit del cor de un gran poeta y d' un gran patriota.

Un grupo d' estudiants, calabán foch a un munt de periodichs de Madrid.

—Qu' es aixó? digué una vella espantada.

—Res, l' hi contestá un de la colla, es que a las marmanyeras de Madrid no *ls hi han agradat las nostras bromas..... y s' han cremat.*

X.

BARREJA

En Joseph Roca y Roca, espantat per la ufana que cada dia va prenent lo Catalanisme, des de las columnas de la decayent *Campana de Gracia*, s' encara ab en Vallés y Ribot, perquè *ls federalistas* de Barcelona, van tenir lo patriotisme de recordarse que eran catalans, oferint son poderós ausili al Regionalisme perseguit.

Y pera fer efecte als llanuts que encara crehuen en *La Campana*, diu que, dintre l' Catalanisme hi han elements reaccionaris. ¡Santa paraula! Avants tots los regionalistas, eram reaccionaris, segons en Roca, avuy... ja n' tenim que no n' son. A la gent que sab véurehi més enllá del nas, aixó vol dir, que alguna cosa superior a las miserias políticas te nostra bande-

ra, quant pot agermanar a criteris que cap partit ha pogut ni amistanzar.

Además també diu, lo periodista del criteri *triple*, que ab aixó en Vallés y Ribot, demostra que prefeix l' autonomia de Catalunya a la implantació de la República. Qué per nosaltres es una noble manera de pensar, puix es de sentit comú, que la Pátria, es sempre superior al partit.

Y además qu' en Roca y Roca, no te cap dret a posar en dupte la bona fé dels demás republicans...; perquè un home que redueix tots sos serveys republicans a escriure en un setmanari que li dona l' pá, no pot ferse passar ni per entusiasta, ni per desintressat.

En Morlessin, aquell secretari de n' Cánovas que va fer de padri en lo casament de la senyoreta Peris Menxeta ab lo noy Sedó, diu que va prometre que ab dos dias desfaría tot lo Catalanisme, com un bolado en un vas d' aygua.

¡S' ha lluhit!

Si s' descuyda, li esclata com una bomba.

El Nacional:

«*Ahora que tantos soldados catalanes derraman su sangre por el pendón de Castilla... etc.*»

Aixó es dirho clá y nèt; Espanya es Castilla y *ls soldats* de tota la península é illas llensan la seva sanch per un penó que ni l' han vist en lloch, ni saben qu' existeixi.

¡Deixará passar desapercebut lo govern, aquét concepte de separatisme provocador.

¡Vaya de *pendón de Castilla!* Ab una mica més, se *ns declara universal*, com la llengua castellana, lo territori castellá y la superbia quitxotesca de *ls fugitius de Flandes*.

La *Ilustració Italiana*, anuncia l' obra *Spagna*, d' En Dumas sintetisantla (l' Espanya) ab un gravat que representa un andalús ab tota la colorayna de borlas de pandero y botons de llautó, y qu' estreny ab la má, una *facca* quasi tant grossa com ell. Te l' aspecte cabal d' un animal selvatge.

Aquella eminencia devía quedar ben descansada d' haver estudiat l' Espanya a vol d' avestrús, qu' en quant a corre ningú l' guanya.

Per altra part, no sabém a qui donarne las gracias del concepte estranger, massa generalisat per desgracia; si a la erudició superficial del autor, o la centralisació aborrible que *ns domina y ns fa comparar* ab qui, ni *ns hi assemblém ni ns hi assemblarém may*, per més centralisació que hi hagi.

Jo las donaría a tothom.

Carinyos que matan:

Lo comers gironí va queixarse al Ministre de com se presta lo servey de Correus, demanant mellora.

La contesta la va fer lo Director general augmentant-se l' sou y creant deu plassas de carter pera Madrid.

Los comentaris que *ls fassi qui vulga... y mellor D. Marsal Morano.*

CRÓNICA REGIONALISTA

AVIS

D' aquí pochos dias publicarem un número extraordinari, dedicat exlussivament a celebrar la reunió de la ASSAMBLEA CATALANISTA convocada a Girona, pera l' dia 25 d' aquét mes.

Per encàrrech de *Lo Regionalista* de Barcelona suspes:

La ex-Redacció del esmentat quinzinari, nos prega fem constar, que essent impossible contestar particularment lo gran número de cartas y telegramas rebuts ab motiu de sa suspensió, doném desde aquestas columnas las gracias més corals a tothom.

—Posat a suspendre, lo governador civil de Barcelona, suspengué també, la reunió popular que pera protestar de la persecució de que s' víctima lo Catalanisme, devia tenir lloch a Vilafranca lo dia 28 de Mars.

—La vetllada celebrada per la Societat *Catalunya Nova* lo dia 11 del passat mes se vegé concorreguda en extrem. S' executaren además d' algunas composicions populars catalanas, altres de Mendelssohn, Clavé y Morera, essent totas ellas molt aplaudidas en especial *Lo Rossinyol* y l' *Planj* que, sobretot la darrera cada dia agradan més a nostre públich.

—Lo dia 13 de Mars la *Lliga de Catalunya* celebrá la sessió inaugural del present curs.

Un cop oberta la sessió y després de llegida la memoria reglamentaria per lo secretari sortint D. Joan Mon y Bascós, llegí son discurs lo president D. Ricart Permanyer, que fou molt aplaudit, llegint lo parlament de gracias lo senyor Bassegoda.

Avants d' acabar, lo president anunciá qu' havia sigut denunciat fustre estimat company *La Renaixensa*, donant acte seguit per inauguradas las tascas del present curs.

—Al saber la suspensió de *La Renaixensa* y *Lo Regionalista*, la *Lliga Regional* de Manresa, disposá que s' arborés en son edifici y a mitg pal la bandera catalana.

—Los federals d' aquesta ciutat tan aviat com sapigueren la persecució de qu' es víctima lo Regionalisme s' oferiren incondicionalment al *Centre Catalanista*.

—De desde lo 26 de Mars lo valent diari *Lo Soment* de Reus publica un suplement escrit per los ex-redactors de *La Renaixensa*.

—En lo meeting que celebraren los federals lo 21 del passat en lo local de *La Violeta* de Valls, hi assistí un nombrós públich que aplaudí a *ls oradors* tots los que remarcaren la nota regionalista, especialment lo senyor Laporta quin discurs resúmen fou un cant entusiasta a la Pátria catalana.

—Además de l' edició de 108000 exemplars del manifest *Al Poble Catalá* feta per compte de l' *Unió Catalanista*, l' actiu *Centre Catalá* de Sabadell, ne feu altre edició que fou repartida ab profussió per aquella ciutat. Aquí Girona s' en feu una edició de mes de 1000 exemplars.

Fou además reproduhit per tots los periodichs catalanistas y se n' feu una tirada especial ab la traducció castellana pera enviarla fora de Catalunya.

—Lo 25 del passat tingué lloch en l' *Associació Popular Regionalista* una vetllada qu' estigué sumament concorreguda, y en la que hi pronunciaren entusiastas discursos los senyors Marsans, Mallofré y Montfort. Llegiren també patrióticas poesias los senyors Amatller, Alsina, Bordas, Ciurana, Delclós, Pellicer, Pujol, Sala y Tous, y a més lo senyor Ciurana doná lectura al discurs llegit per en Guimerá de desde la presidencia de la *Lliga de Catalunya*.

Acabá l' acte entonant tots los concurrents la patriótica cansó popular *Los Segadors*.

—Está definitivament acordat la celebració de la Assamblea extraordinaria de la *Unió Catalanista* que se celebri en aquesta ciutat lo dia 25 del que som. Segons informes será un aconceixement, tant per la concurrencia de delegats, com per la ressonancia que ha de tenir.

—Lo dia 26 del mes passat lo Dr. Rubió y Lluch doná en la Universitat de Barcelona la darrera de las conferencias del present curs sobre literatura catalana las quals s' han vist sempre concorregudissimas.

AVIS

Per excés d' original, no hem pogut insertar articles y poesias que tractavan de la persecució — alguns ja compostos — que procurarém vagin en los números sucesivos.

Mes endavant contestarém a las moltes cartas y telegramas que havém rebut en la secció de *Petita correspondencia*, ó bé particularment si aixís s' ho mereixen. A tots mils mercés.

Perá la correspondencia administrativa podran dirigirse nostres llegidors, protectors y abonats, — y *ls ho agrahirém*. — a la nostra Delegació de l' Administració carrer d' Escudellers, Blanchs, 8, primer, Barcelona.

LA REDACCIÓ.

ÚLTIMA HORA.

ENÉRGICA PROTESTA

La formulém ab totas nostras forsas, y ab la virilitat y enteresa de nostre carácter, per la incalificable denominació a la nostra estimada parla catalana de que s' «UNA LLENGUA EXTRANJERA» aplicada sense solta en las oficinas del Govern Civil per un empleat foraster que viu del pá dels catalans y entre mitj d' ells.

Aixís com de la arbitraria y absurda negativa a admetrer la declaració pera la creació de nostre modest quinzinari, redactada en catalá; sens perjudici de pendrer totas las midas que *ns ofereixen las lleys y creguém convenientes.*

¡¡Mori lo Centralisme y la tiranisació despótica dels Castellanistas!!

LA REDACCIÓ.

GIRONA. — Imprempta de P. Torres, Constitució 9.

QUINZENARI DE PROPAGANDA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ. . . Plassa Constitució, 9.
 DELEGACIÓ DE L' ADMINISTRACIÓ. Associació Popular Regionalista, Escudellers Blancs, 8 1.ª

Número Extraordinari

Divisa que ab sanch
 se guanya, ab sanch
 dén esser escrita.

Homenatge de simpatia y adhesió a la Unió Catalanista,
 que li dedica aquét quinzenari
 ab motiu de la celebració de l' Assamblea Extraordinaria

ABRASSADA DE BENVINGUDA

Ben forta us la dóna aquét quinzenari, a tots los hostes que ve-
 niu pera intervenir o cooperar a l' acte important que celebra lo Ca-
 talanisme militant, congregat en aquesta vella ciutat catalana. A tots
 coral y germanívola benvinguda.

Lo REGIONALISTA que no té pas molius d' estar de festa, apareix
 avuy, mudat y avans de terme, pera darvos una petita mostra de
 bon afecte y vera estimació. De la bona voluntat y germanor que
 professa a tots los animosos companys de Causa, prenéne la part
 que us correspon.

Als que, sou vinguts de llunyanas encontradas pera dar acte de
 fé, del vostre amor a Catalunya; als que, deixant vostras llars y tal
 volta obligacions imperiosas, havéu fet tota mena de sacrificis; als
 que, vencent tota sórt d' obstacles y dificultats assistiu al acte més
 capdal del Regionalisme catalá; a tots forta encaixada. Permetéunos
 qu' avuy deixém la pesanta malla de ferro y las armas de combat,
 que després ja 'l reanuserém, més coratjosos y més decidits que
 may, y 'ns vestim de gala pera assistir al torneig patriótic qu' ha-
 vém de celebrar; concedim una tréva a la lluyta contra 'l centra-
 lisme.

La mateixa Assamblea no será altre cosa que, una tréva necessa-
 ria, un senyal de parlament que fá lo Catalanisme, pera qu' arrivin
 allá ahont convinga las justas aspiracions sévas, com lleals queixas
 per l' absurda conducta qu' ab ell se segueix.

L' acte d' avuy, ensenyará la bondat dels ideals autonómichs,
 amostrará lo que som, lo que podém y quant valém; tant als nostres
 compatricis indiferents, o als excéptichs y allunyats de tota política;
 com als fills d' altres regions desdixadas que s' empenyan en que
 siguém sustentadors de més atrevidas ideas, y qu' ells resultan
 esserne defensors y propagadors a cada pas.

Aquí encare hi trobaréu lo ressó de recentas ponentadas, pero
 no 'n feu cas, que 'l caliu se serva bé: aviat sería descolgat.

Latent l' esperit patriótic, però encare es vigorós. Y per més que
 sentiu un baf un xich oficialsch, mitj foraster y exótic, recordéu-
 vos qu' aquesta població desde qu' esquarteraren a Catalunya, y 's
 convertí en capitalitat d' una provincia española, agafá cert ayre

qué gens li escau y qué 's incompatible ab son tirat tan catalanesch
 y ab son aspecte históric que arreu li sobrehix.

Recordéuse també, y aquét es nostre consol, que sempre ha ocu-
 pat son lloch d' honor quant ha convingut, que no en va s' han in-
 mortalizat sempre sos fills, quant ha sigut menester, y no ha estat
 menos vegadas que las altres, que per la causa catalana sos pits ha-
 gin fet de muralla. D' invasions n' ha reixassadas de totes menas.
 Per aixó confiém qu' are sabrá continuar sa honrosa tradició quant
 sigui necessari, lo mateix si son vingudas del Nort que de Ponent.

Gójat avuy, matrona invicta, immortal ciutat de Geryó que a
 tots nos aixoplugas en la present ocasió en que, fidels patricis venen
 a honrarte, honrantse ensemps ells, al donar probas tant patentas
 de son amor a nostra estimada Catalunya. A ton redós s' han acullit,
 perquè saben, guardas las virtuts de nostra rassa, trasmesas a tos
 heróichs fills.

En justa correspondencia; que, segueixen lo viril exemple qu' ells
 te donan secundant ab fermesa las aspiracions y desitjos que 'ls ani-
 man; aspiracions y desitjos qu' un cop satisfets portarán la prosperi-
 ritat de tota la terra catalana.

Saludémos per lo tant ab entussiasme. Fem, dónchs, present nos-
 tres sentiments y desitjos, de que l' estada entre nosaltres, sia agra-
 dosa a tots los delegats y concurrents a l' Assamblea, y esperém
 que 'ls acorts que portará a cap serán profitosos y capdals per la
 marxa triomfant de nostras reivindicacions.

A tots ells trasmetém lo saludo d' afecte y companyerisme en nom
 d' aquét novell quinzenari; y, com a fill lo més insignificant d'
 aquesta nostra benvolguda ciutat, en el, de sos honrats habitants.
 Salut als campions de la Causa que ha de llibertar als pobles
 oprimits.

Salut als patricis desitjosos de que la nostra terra torni a ser lo
 que fou, y lo que té dret a ésser.

Pas als apóstols de l' idea nova: als defensors de l' Autonomia
 de la Nació Catalana.

Per la Redacció.

JOAN B. TORROELLA.

*
* *

Aquets ilusos que, engegats per enlluernadors sofismes, o temptats per mesquins immediats beneficis, han anat arrencant, o han permès que fossin arrencades las llibertats regionals, els drets, usos y costums de cada un d' aquets tan diversos pobles que forman l' Estat Espanyol, me fan l' efecte d' aquells pagesos que tenint l' hisenda al peu d' una alterosa montanya, van tallant las robustas alzinas, els espessos pins de la vessant propera, destruint ab cega imprevisió o ab culpable cobdicia l' única barrera que havia de resguardar sa propietat de las esclavissades de neu.

¿Qui lliurará al ciutadà dels abusos y las arbitrarietats del comú, qui defensará a las corporacions y als municipis contra aqueixa avalanxa perenne anomenada Estat Central?

¿Qui contindrà sas continuas depredacions, sas injustas exigencias, sa insaciable voracitat?

¿Quan diferenta fóra la forsa de resistencia de l' agricultura, de l' industria y del comerç, si en cada un d' aquets rams de la producció s' haguessen conservat, mellorantlos ab arreglo als avensos de la civilització, els gremis que un temps els agrupavan! ¿Y quanta més no sería encara sa forsa pera defensar sos particulars interessos, y la forsa dels municipis pera salvaguardar els generals de cada localitat, si uns y altres estiguessin sostinguts per los drets de cada Regió, es a dir, per aquet govern propi fill de la terra, coneixedor dels desitjos y las necessitats dels ciutadans, y prou fort pera oposarse a las intrusions del Estat, d' aquet Estat qu' avuy en tot se posa, en tot intervé, y que tot ho malmet!

¿Qué vejin sinó 'ls navarros! Las pocas llibertats regionals que 'ls quedan, es a dir, els pochos arbres que no foren tallats o arrancats, migrats restos del frondós bosch de la vessant vehina, tingueren, ab tot y esser tan pochos, prou forsa pera resistir l' esclavissada gamacista, una de tantas allaus de neu que baixan tot sovint de la montanya del centre.

A. SUNYOL.

President de la Unió Catalanista en 1897.

9 abril 1897.

*
* *

Jo no veig possible que, avuy per avuy, lo Catalanisme pugui contrarrestar, ni tan sols equilibrar, la forsa bruta del centralisme castellà que tan inconsideradament nos aclapara; més si bé es cert que la forsa material que tracta de dominarnos es relativament molt poderosa y actualment per nosaltres incontrastable, es lo cert que ella es y será sempre impotent pera anular la forsa de la rahó, pera apagar lo foch del entusiasme, pera extingir la llum de la veritat; y fiant en la virtut d' aqueixas tres forsas que sent permanents y en todas las épocas vivas é intensas quan la bona fé las acompanya y una santa y justa causa las desplega, no hi ha dupte que la resposta y l' acció del Catalanisme, encare que s' han d' aplanar serán vencedoras en lo seu dia; que no será llunyá si més que 'l nostre profit personal, nos guía l' amor a la terra que defensém, l' esperit de justicia, la democracia verament catalana que 'ls nostres passats nos ensenyaren y l' amor a la ciencia y al progrés dels que 'ls mateixos enemichs nostres de sempre no poden separarse si volen sostenir lo seu nom de poble civilisat de que tan inexacta com injustament fan gala.

Lo Catalanisme es, per desgracia, poch conegut encare. Se l' ha de propagar no solzament entre 'l poble ignorant y miserable però qu' está desitjós de progrés y de treball y que té verament set de justicia; sinó que al costat d' aquesta interessantíssima massa popular n' hi há una altra, no menos gran y també interessantíssima que es lo brí y la teya de la societat moderna y entre ella s' ha de propagar y fer entèndrer lo que es lo Regionalisme en general y especialment lo Catalanisme quan se tracti dels principis regionalistas en la Nació catalana.

Nosaltres ja tenim ben formulat y suficientment determinat en los seus principals detalls, lo nostre programa y fins la nostra constitució política. Fem tota la propaganda possible oralment y per escrit en la forma que millor convinga, entrém d' una vegada y d' una manera decidida en acció, en la política activa, no pera lucrarhi, a imitació dels ciutadans que fins are ha creat Castella y 'ls que per desgracia la han seguida é imitada, sinó baix un punt de vista patriòtic, enlayrat y humanitari. Si aixís ho fem serém seguits a Espanya, y en tot lo mon civilisat, per tots aquells que son víctimas de l' opressió y de la injusticia, y 'ls castellans que obran de bona fé, que alguns n' hi há fora dels que tenen per ofici la desgraciada professió política, que are y sempre combatirém, aquells castellans de bona fé serán los primers que s' posarán al costat nostre y ab ells compartirém a gust nostre, sense que hagi de minvar en res lo nostre esperit catalanista, la nostra missió de ciutadans del Estat espanyol y al mateix temps de fills de la nostra benvolguda mare Catalunya.

PAU SANS Y GUITART.

President de la Unió Catalanista en 1896.

ESpanyOLISME... A BASTONADAS

Hi há una comedia de Moratín filla d' altra de Molière y famosa en son temps, que s' titula *El Médico á palos*.

S' hi tracta d' un pobre llenyater a qui volen fer metje per forsa. Ell prou nega que 'n siga; però 'l jacó de llenya qu' aplicantli la propia, li ventan certs *hidalgos*, 'l deixa plenament *convensut* de que ha de medicá per forsa.

Se dona 'l llenyater, y 'ls *hidalgos* el fan seguir cap a una casa pera que hi curi a la noya qu' está malalta de cuydado.

Lo sistema del *palo y tente tieso*, que contra 'l llenyater de la comedia emplean els mencionats *hidalgos* d' aquells temps, l' ha heretat certa *hidalgua panhispanófila* d' avuy día contra pobles de dintre y fora de la Península pera ferlos ben metges, es á dir, ben unitaristas. Rès de bonas rahons que 'ls convencin, ni de bonas obras que 'ls atraguin. Cal *espanyolizarlos*, fins al major gran de recalitrancia, a garrotadas; mesurantli ab las mateixas estellas del seu propi. ¿No voléu declararlos unitaristas a gust de la hidalgua dominant? Dónchs bastonada.

La salut de la unitat espanyola 'ls hi sembla qu' está malalta com la noya de la comedia, y rès com el garrot pera fer entrar en calor *facultatiu*.

¿Galdós sistema, y galdoços resultats los que 'n resultan!

Bastó al idioma natural de las regións; bastó a sas nobles aspiracions; bastó a las Associacions y als periódichs que honradament las defensan; bastó, còp de bastó ab los mateixos plansons de sos boscos pera que 's deixin de rahons y 's converteixin en elements curatius d' aqueixa unitat enmalaltida.

¿Consequencias d' aqueix sistema?

Per de prompte, 'l de irritar, com s' irrita a dreta lley, al llenyater de la comedia; després, lo de demostrar, com en la comedia s' demostra, que la medicina *á palos* resulta insensata y grotesca; finalment, lo de provocar, com també s' provoca al fi de la comedia, que 'l gran remey es lo radicalment oposat al de la violencia. L' amor es lo que salva a la noya: l' amor es l' únich tractament apropiat a la unitat d' Espanya enmalaltida.

Mentres aqueix amor no sia verdader y no donga de sí (y no hi donará ab garrotadas que son lo contrari d' ell); mentre als temperaments de forsa, que repugnan, no substitueixin temperaments d' afecció que atrauen; mentre 'l fanatisme espanyolista no deixi de garrotejar y no s' resolga a tranzigir; mentres no s' busqui la unió pe 'l camí de la llibertat, en lloch de buscarla per lo de la tirania, la unitat consabuda malaltejará y llanguirá en compte d' enrobustirse.

L' espanyolisme imposat es un espanyolisme tísic. Fà pena. O es un espanyolisme ridícul, y fà riure.

¿Voléu governants, que las regións d' Espanya se trobin ben bé siguent espanyolas? Dónchs procedeixin al contrari de lo qu' estèu procedint. Deixéu que l' amor fassi 'l seu fet. No garrotejéu las ideas pera

ferlas curativas a mida de vostre gust. Tampoch vos ho resultarán. No las irritéu ni las violentéu miserablement. Tolerancia y estimació no farán metjes grotescos de comedia, però farán espanyols.

J. RIERA Y BERTRAN.

President de la Unió Catalanista en 1895.

21 Abril de 1897

*
* *

Ja hem viscut prou, de peus y mans lligats a la infamant cadena. Diuhem que 'l nostre país es esquerp com cap altre y que no abaixa 'l cap devant de la injusticia. Y tant com l' ha abaixat, fins a tocar la terra; y quan en nostre sigle altres pobles de condició més suau se llemsaren per lo camí de la desesperació y de la ira, cansats de sufrir tanta humillació y tanta vergonya, ella, la indomable Catalunya va seguir y segueix encara despreciada y aborrida, formiga que treballa y estalvia sobre la pols, mentres que aixordan en los parlaments las inútils y xerradoras cigalas!

Qué mirin los homes de la política centralisadora 'ls pobles d' América que varen ser d' Espanya quin exemple 'ls hi donan de com se practica la llibertat y com a la seva ombra creix y prospera la Pàtria. No 'ls cregueren, no, en sas prédicas enganyosas; conegueren qu' ells eran a la llibertat lo que 'l rovell al ferro, y s' emanciparen; y 'ls payssos, que baix son domini se morian de miseria, avuy que son lliures y entre ells se confederan, son prou rics pera recullir als que de miseria se moren a Espanya.

ANGEL GUIMERA.

President de la Unió Catalanista en 1894.

*
* *

Los jutjes y tribunals que administran justicia a Catalunya, no están pas en comunió ab lo poble. Fills d' altres comarcas espanyolas, puix que las lleys orgánicas vigents per una aberració incomprensible prohibeixen que s' administri justicia en la terra nativa, no tenen lo sentiment del nostre dret.

Los magistrats y jutjes de Catalunya consideran lo Dret catalá, y en realitat ho es per ells, un dret estrany, sinó estranger.

No poden sentirlo, deurian renegar d' ells mateixos, cambiar de naturalesa.

Si penetrantse de sa missió augusta, estudian y aplican la lley, l' aplican ab falta de convicció, sens verdader respecte y fins diré, violentant sa conciencia, que 'ls hi senyala quasi sempre com injustos los fallos que pronuncian ab perfecta subjecció al dret; y d' aquí que ab rectitut d' intenció y fins ab entusiasme deixan d' aplicarla, substituintla pe 'ls preceptes d' altre dret — lo seu — que consideran més d' acort ab la lley natural y més adequat a las conveniencias, sempre que se 'ls hi presentí un argument que l' aboní, per sofístich o trivial que sigui.

Ningú, absolutament ningú pot ser sacerdot d' una religió que no professa. Catalans han d' ésser dónchs, los que a Catalunya administrin justicia y apliquin lo dret.

JOAN J. PERMANYER Y AYATS.

President de la Unió Catalanista en 1893.

CATALUNYA COM LA VOLDRIAM

Lliure, ni dominada ni dominadora, y respectada de las regións germanas.

Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. A dins cada fill un soldat pera defensarla; a fora ni un catalá en armas pera oprimir ni subjectar altres pobles.

Acullit com a propi lo foraster que a treballar y vinga. Y a manar y a cobrar, a fer lleys y a judicar, cada hù a casa seva, que prou hi té que fer pera entèndrerhi.

Empleats qu' estimin la terra y sas lleys, y que de ella sian. Pochs, actius, inteligents ben pagats. Treure'n parassits, vagos y lladremans.

Ennoblida altre vegada en llibres de tot saber la que fou llengua de Sants y de Reys.

Las Universitats y escuelas tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filososops y juristas; ahont l' estndiós mestre honradament hi pogués viure de son estudi. Y apartarne la xerramaqueria, lo mercantilisme y la ensopida rutina.

Intimament unide a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés. Seriamment relligiosa é ilustradamen tolerant.

Veure coronadas y repobladas sas alterosas montanyas per lo mascle verdor dels grans boscos y rasas y vells per avansats cultius; trescar per sos més enasprats singles los corredors enginys moderns, portant arréu l' actiu moviment y la riquesa y arréu extrayent primerenchs fruits del terror y los amagats minerals de las entranyas de las rocas. Las poderosas aiguas de sos rius que baixan desbocadas per los graus, saltant de resclosa en resclosa, movent enginys del treball. Y en las afraus pintorescas sentirhi batre altre vegada las restauradas fargas y veurhi obrirshi las golas de las minas.

Canservats com preciosas reliquias los monuments enrunats de las arts antigas y alsarne en poblats y solitaris d' un art nou y propi, fill lligitim del antich, criat dins dels avensos actuals. Voltar las vellas poblacions, respectadas en son histórich carácter, de populosas y amplias ciutats modernas.

Ports oberts, las costas, als productes de totas procedencias, al comers extés y assegurat en los més apartats continents per tractes y representació d' homes honrats y de una Nació séria.

Veure al nostre poble atrafegat en son treball y content en son descans. Veure al obrer energich y respetuós a la vegada, intervindre en lo govern públich donantli dintre d' ell lo que prudentment de dret y cristianament li pertoca. Y veurel conformat y alegre en las vellas y variadas festas de la nostra terra y en los grans espectacles que hi porta la civilisació nova.

Y al potentat ab més afany de ser estimat y útil a la patria y a sos semblants que d' extafurar sos tresors apartat del bé comú.

Voldriam deixar a nostres fills una Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.

Pera obtenirho tenim lo precís: Forsa, riquesa é inteligencia. Nos falta reprimir un vici molt fort en nosaltres: l' egoisme y exaltar una virtut que a cap manca: L' amor a la Pátria,

Y per fi: volerho tots los catalans que fora poder, a pesar de tots los altres.

LL. DOMENECH Y MONTANER.

President de la *Unió Catalanista* en 1892.

LAS ASSEMBLEAS DE LA UNIÓN CATALANISTA

LA DE MANRESA

(25, 26 y 27 de Mars de 1892)

Al empèndrer sas tasques aquest apléch organizat del Catalanisme que s' anomena *Unió Catalanista*, vá celebrar son primer acte públich a Manresa, reunintse en Assamblea magna pera celebrar una Constitució Catalana. Y puig que determinadas circunstancias purament accidentals, nos han lligat a altres pobles. duas menas d' interessos s' hagueren de tenir en compte, 'ls de la entitat politica Estat Espanyol y 'ls de la Nació de que som fills, la nostra Pátria Catalunya.

¿Quinas deuen ésser las atribuciones del Poder Central, del Poder que representi al Estat Espanyol? Es clar, no pot ser més llógich que 'l Poder que representi a tots, se cuydi únicament de lo que a tots pujan interessar: tractats ab los payssos extrangers, exercit de mar y terra, vias generals de comunicació etc., qüestions son aquestas que, puig afectan a tots los que 'n un moment dat estan dintre un mateix Estat politich, just es que las resolgui y entengui d' ellas un Poder que a tots representi.

Hi han en cambi, infinitat de qüestions no menys interessants que las anteriors, propias tant sols d' una nació o regió determinada, d' una comarca, o d' un municipi: en semblants cassos lo natural es que cada entitat s' organisi segons las sévas necessitats respectivas.

Per aixó creyém que a Catalunya li pertoca lo següent:

Corts catalanas, que constituirán lo *Poder Legislatiu catalá*, las que reunintse cad' any en lloch diferent, se forman pe'ls verdaders representants de totas las classes socials;

Poder judicial catalá, que deurá organisarse restablint l' antiga Audiencia de Catalunya y funcionant aquesta ab relació a altres tribunals inferiors. Tots los plets y causas, serán fallats dintre de Catalunya;

Poder executiu catalá, exercit per funcionarios que cambiaran las Corts, los qui estarán al devant dels diversos rams de l' administració.

La llengua catalana será l' única que ab carácter oficial podrá usarse a Catalunya y en sas relacions ab lo Poder Central. — Si Catalunya té idioma propi, per quina rahó n' ha d' enmatllevar un altre? ¿Que dirian los castellans si nosaltres tractessim d' introduhir la llengua catalana en sas escolas, en sas oficinas, en sos tribunals de justicia? S' hi oposarian ab totas sas forsas y farian molt bé.

Sols los catalans podrán desempenyar cárrechs públichs a Catalunya. — Fassin lo demés en altres payssos, si aixis los hi plau, y ensemps que 's posarán en práctica elevats principis de patriotisme y de germanor veritable, 'ns lliurarem nosaltres d' aquestas collas de gent aventurera, que sense arrels en la terra que trepitjan y sentloshi tot Patria, volan d' una banda a l' altra com *aves de rapinya*, segons diuhen los qui ho entenen.

Catalunya contribuirá a la formació del exercit permanent de mar y terra per medi de voluntaris o bé d' una compensació en diners previament convinguda, com avans del 1845. — D' aquesta manera s' abolirá de cop, lo denigrant sistema de la rifa d' homes, impropio de payssos civilisats, immoral, anti-social e injust. ¿Volen cosa més irritant dintre 'l mateix sistema, que 'l pare que preten lliurar a son fill dels perills de la mort en lo camp de batalla o de la inmundicia dels cuartels, tinga de pagar la mateixa cantitat tant si li sobran los cuartos com si li faltan per menjar?

Per lo que toca a la ensenyansa, en cada comarca segons sia industrial, comercial o agricola s' hi establiran escolas practicas d' agricultura, d' arts y oficis, de comers, etc.; se dividiran y especializarán las carreras, evitant las ensenyansas enciclopédicas qu' avuy s' estilan per las que se sab *molt per sobre* una mica de tot però en definitiva de rés. Es máxima corrent que una vegada guanyat un vanitós titol académich, l' assedegat de saber es quant pot comensar a apèndrer.

Lo Regionalisme s' informa en la propia naturalesa de las cosas, y per lo mateix a cada entitat natural creada en la historia, li concedeix uns organismes apropiats als seus fins y a son carácter. Es per aixó que, además del Poder representatiu de la Nació catalana, tenint en compte que dintre d' ella cada comarca presenta cert sagel especial y té interessos particulars pera satisfacer, vol crear un *Consell comarcal*, nombrat per los municipis que forman la comarca, ab las degudas atribuciones.

Y per fi, aquesta altra entitat natural, anomenada *Municipi*, deurá tenir totas las atribuciones necessarias pera 'l cuydado de sos interessos propis y exclusius, seguintse, pera la elecció dels cárrechs municipals lo mateix sistema que s' adopti pera la formació de las Corts o sia de representació per classes. ¿Quántas ventatjas s' han d' obtenir ab semblants procediments!

Ja s' deduheix, altrament, de lo exposat la manera com déu entèndrer l' autonomia de Catalunya. Volém que sia la única sobirana de son govern interior, dictant lliurement sas lleys organicas, cuydant de sa lligislació civil, penal,

mercantil, administrativa y processal; volém, en fi, que Catalunya sia pe'ls catalans!

Y bé, podrá preguntarse. Al devant de tots, com a representant del Estat Espanyol, qui s' hi haurá de posar? Tant hi fá que porti un nom com altre. Qué d' acort ab los principis proclamats s' organisi un *Poder Suprém judicial* format per magistrats de las regions encarregat de resoldrer 'ls conflictes inter-regionals y 'ls de las regions ab lo Poder central; que per entèndrer d' aquellas qüestions d' interés general qu' hem senyalat, s' organisin diferentas secretarias o ministeris, formant un *Poder executiu central*; que 's constitueixi igualment un *Poder Legislatiu central* ab una Assamblea composta de representants de las regions y que a aquesta Assamblea se li designi un Cap, ¿qué hi fa que se li digui Rey, President de República o Emperador. Y no obstant detall tan insignificant, ha portat dividits y encara fá barallar a molts homes. ¿Sembla mentida!

Hem acabat; no pas d' exposar ab lo deteniment que 's mereixen aquestos principis, que son los que l' Assamblea de delegats de la *Unió Catalanista* vá aprobar a Manresa, però si de senyalar sos aspectes més capdals. Qué 'l poble catalá 'ls mediti, que 'n fassi comparansa ab los de tots los partits politichs y obri cada hù segons la seva conciencia. Tingas present que d' home traydor ab un seu semblant, a home traydor a sa Pátria, hi va zero.

J. MASPONS Y CAMARASA.

LA DE REUS

(28 y 29 de maig de 1893)

La segona de las Assambleas de l' *Unió Catalanista* se reuni en lo més de maig de 1893, en la ciutat de Reus. Com digué molt bé, l' ilustre President de la Junta Permanent de la *Unió* d' aquell any, D. Joan J. Permanyer, en lo discurs que pronunciá al ésser ellegit President de l' Assamblea, la *Unió* que s' havia reunit per primera volta, pera sentar las bases de la Constitució Regional Catalana, en una població de la Catalunya vella, a Manresa, congregá la segona Assamblea, pera estudiá los medis de dur a la práctica aquellas Bases, en una de las més importantas poblacions de la Catalunya nova, en una ciutat com Reus, en que hi viu tant l' esprit modern, se demostrá aixis que 'l catalanisme, no mira solzament endarrerera, sinó que fundantse en lo passat, té en compte lo present, y aspira a ésser la solució del pèrvindre.

La Assamblea de Reus ha sigut la més concorreguda de totas las que ha celebrat fins are la *Unió Catalanista*. No es que hagi minvat l' entusiasme y lo desitj de concórrer a aquestos aplechs anyals del catalanisme: però circunstancias especialissimas, y entre otras, no pocas, la facilitat de comunicacions pera trasladarse a Reus. desde 'ls centres principals en que hi tenen molts partidaris las nostras ideas, afavoriren aquella Assamblea, que fou brillantissima, per la concurrencia que hi assistí, per la elevació y l' interés que a la defensa de las Bases, sapigueren donar tots los que estigueren encarregats d' aquesta tasca, (escepció feta del autor d' aquestas ratllas), y per la innegable trascendencia de ditas Bases. que com ja he manifestat tenian per objecte los medis de portar a la práctica los acorts presos en l' Assamblea de Manresa.

Publicat está lo volúm que conté las deliberacions de la esmentada Assamblea de Reus: n' hi há prou ab fullejarlo pera compèndrer quant bé inspiran las Bases aprobadas en las aspiracions més capitals del catalanisme, y quant bé responden a las necessitats que imposa la propaganda práctica dels ideals d' aquest. Totas las sevas conclusions aixis las que 's refereixen a la llengua com a la instrucció, al dret, com a la hisenda y a las quintas; aixis las que s' encaminan a facilitá la propaganda per medi de la premsa y

de las reuniones públicas, com las ja directament dirigidas a obtenir, prenent part en las elecciones, no sols lo medi més actiu y poderós de fer conèixer las ideas, sinó 'l de comensar a realisar los fins que 'l catalanisme persegueix, totas las sèvas conclusions, de demostrar una clara comprensió de lo que més pot interessá avuy a la societat catalana, y de lo que més pràcticament pot conduhir a despertar-la de son actual ensopiment, donantli a entèndrer ahont pot y deu buscar la sèva única salvació possible.

L' Assamblea de Reus tingué un caràcter ben propi y ben marcat. En la de Manresa fixá clarament la *Unió catalanista* per medi de sos delegats, lo programa d' ideas: en la de Reus hi determiná lo que podria calificarse son programa de conducta. Si en aquella hi sentá los principis capitals del catalanisme, en aquesta hi concretá los principis medis a que devia recórrer pera poguér fer d' aquells una propaganda fructífera, segura. L' Assamblea de Reus, fou per aixó, en primer terme, pràctica: atenent a la manera actual de ser de Catalunya, se proposá senyalar la conducta que 'l catalanisme ha de seguir ab fé y ab constancia, pera que sigui possible un dia la realisació complerta de las aspiracions consignadas per l' Assamblea que s' havia celebrat un any avans.

Per aixó es, qu' de la mateixa manera que 'l Catalanisme ha de tenir sempre present lo programa formulat a Manresa, no pot olvidar may lo que acordá a Reus, la segona Assamblea de la *Unió*: que al anarse realisant com ja ha comensat a ferse y a trovarse ab alguns, tots los acorts qu' en ella s' hi prengueren, agafará cada dia major increment y novas influencias, atraient al fi a tots los bons fills de Catalunya, pera constituhir una nova forsa irresistible, triomfadora segura de tots los obstacles que a la consecució dels nostres patriòtics ideals s' oposan.

LLUIS DURÁN Y VENTOSA.

LA DE BALAGUER

(13 y 14 de Maig de 1894.)

Balaguer, la ciutat sempre fidel a la causa catalana, fou la designada pera lloch de reunió de la tercera Assamblea. En ella 's discuti y s' aprobá 'l programa económic del Regionalisme catalá.

Lo principi fonamental de nostre programa económic, se basa en lo dret de Catalunya d' establir las contribucions é impostos de tota mena ab entera independència de las demés Regions espanyolas y del Poder central. Las ideas generals que l' informan, no oblidant que volém una Catalunya posada al nivell dels pobles més avansats, no son fillas de teorías inventadas excludivament per' afalagar a las masses populars, sinó fonamentadas principalment en una ben organissada administració, que suprimint inútils engranatjes permeti la reducció dels impostos, sens perjudici de la perfecció dels serveys encarregats als funcionaris del futur Estat catalá.

Establim lo principi de que tothom há de contribuir segons sos cabals, al sosteniment de las cargas públicas, però sempre tendint a destruhir l' aglomeració de la fortuna en pocas mans y la desigualtat en la distribució de la riquesa.

En sa conseqüència acceptém lo principi de que sols deuen pagar aquells que tinguin. y 'ns declarém enemichs acerrims de tot sistema de capitació que exigeix contribucions al individu prescindint de sa condició social. Per aquèl motiu, volém la abolició dels drets de consums, de las cédulas, del paper sellat, dels timbres de tota mena y dels repartiments vebinals.

Acceptém las contribucions sobre la base dels beneficis per riquesa territorial, industrial y mercantil, reduhidas a un petit tant per cent; però

declarém lliures a totas aquellas industrias quin guany no passi del jornal d' un treballador.

Acceptém ademés una nova contribució gradual y progressiva sobre beneficis acumulats. Es dir, un tribut sobre 'ls guanys de tota mena que tinguin una persona determinada, calculat per un tant per cent, tant més crescut, com més siguin las ganancias del contribuyent. Aquesta contribució variarà segons las necessitats y estarà destinada a saldar los pressupòsits d' ingressos y gastos de la futura Catalunya autònoma. Estarán completament lliures d' aquèl tribut, tots aquells quins guanys acumulats no passin del triple jornal regular d' un treballador. Aquèl sistema tributari d' invenció moderna, ja aplicat en alguns estats europeus, es lo més perfecte que coneix la nova ciencia económica.

En la contribució sobre las sucesions y herencias, nostre programa declara exemptas las vendas y demés transmissions a titol oneros, inclosas las aportacions dotals, los préstams, constitucions d' hipoteca y las transmissions a titol gratuit entre ascendent y descendents. Aquèl tribut, recaurá tant sols sobre las transmissions a titol gratuit entre parents colaterals y entre estranys.

Los serveys de correus y telégrafos será retribuit, però lo benefici que puguin donar se destinará a rebaixar las tarifas. La justicia y l' ensenyansa serán gratuïtas pera 'ls que no tinguin bens de fortuna.

Aquèts son los punts culminants de las bases aprobadas a Balaguer, per ellas pot veure qui tinguin ulls que vulguin veurer y rahó que vulgui ser independent, que 'l dictat de *retrógados* que 'ls polítichs volen aplicarnos, es lo pitjor que podían inventar pera demostrar s' impotencia y sa mala fé.

Precisament, fills los ideals catalanistas d' enteniments despreocupats de totas las mentidas oficials, que desde petits nos volen fer passar per veritats, no poden de cap manera ser *retrógados*. Los atrassats son sempre 'ls rutinaris: nosaltres al trencar la rutina, contribuim més al verdader progrés, que totas las collas políticas, que no han sapigut moures del mateix illoch que fa trenta anys ocupavan.

Lo mon avansa, sols los polítichs son los parats en sas trincheras; quins son donchs los verdaders *retrógados*, los enemichs del avens y de la perfecció?

LLUIS MARSANS.

LA D' OLOT

(29 y 30 de juny de 1895.)

Aquest aixám de polítichs bellugadissos qu' intrigan, que vénen o compran influencia, que 's dedican molts d' ells a la crápula pública y privada, aquestos polítichs que fan la desgracia del país que pacient los aguanta y al qui ells no portan cap afecte, se 'n riuen de nosaltres perquè sentim tan intens l' amor a la terra, que 'ns dediquém ja desde are y per un pervindre segurament apartat a redactar lo programa de la vida autonómica de Catalunya.

Ells no se 'n saben avenir. ¡Anéu, beneyts, nòs diuhen, que 'n treyéu de fer constitucions que trigarán molts sigles a aplicarse, si es qu' haji de venir aquest cas! Qui 'ns porta més bona voluntat fá com qui 's compadeix de nosaltres y 'ns diu ab tó de plany: ¿No es una llástima que 's perdin en flor tantas esperansas? ¿Perqué s' ha de marcir en vostras rónechs Centres o Lligas, sistemáticamente retreta de la vida pública, aquesta joventut que tant bona sava podria portarli? ¿Perqué no vé a reforsar los actuals partits tant provehits d' ansias desordenadas com aixuts de bona fé? Més tot aixó son veus de sirena. No las escoltém y fins que pe'l número poguém imposar al poble y als governs l' integritat del nostre programa, ab lo cap dret y 'l cor net, cenyim lo nostre cos

d' un punyent cilici que 'ns mantingui sempre en vetlla y 'ns guardi de las tentacions de la carn.

Diu aquella gent, fins han reglamentat las obras públicas segons lo Regionalisme!...

Si la Assamblea celebrada a Olot l' any 1895, baix la presidencia de D. Joaquim Riera y Bertran discuti y aprobá los principis generals que deuben informar totas las disposicions legals sobre obras públicas. En aquellas setse bases s' hi conté millor doctrina qu' en los centenars de lleys y reals ordres que sobre aquesta materia ha publicat la *Gaceta de Madrid* y desfent-se las unas a las altrás.

La primera base estableix clarament lo principi fonamental y mereix copiarse:

«Serán de la exclusiva competencia de la Administración de Catalunya las obras públicas de toda mena, o sian totas aquellas que tenint per objecte satisfacer necessitats generals lo mateix en l' ordre moral qu' en lo material, sian fetas per la Administración pública en qualsevol dels seus graus. — S' exceptúan, de conformitat ab lo declarat en la Assamblea de Manresa, las obras de defensa de la Nació y las carreteras, ferrocarrils y ports d' interés general, que quedan a càrrech del Poder Central. En las qu' emprenduin y portin a cap los particulars pel seu compte, la Administración no hi tindrà més intervenció que la de Policia.»

Veus aquí lo principi descentralizador y regionalista separant llógicament las atribucions del poder central y regional. Es natural que 'l primer s' encarregui de serveys com las carreteras, carrils y ports d' interés general y las obras de defensa també general, donchs en aquestos serveys no hi estaria solzament interessada Catalunya sinó també las altrás regions y aquesta es la rahó que 'm fa reconèixer y admétrer necessariamente lo poder central en la forma en que fou regulat en l' Assamblea de Manresa. Més convé que cayguin baix la jurisdicció única y exclusiva del poder regional totas las demés obras públicas, que sian d' interés general deixant a la competencia dels particulars las altrés, no intervenint en ellas l' Administración més que per los efectes d' una inspecció superior y de policia.»

Descartadas, donchs, aquellas obras públicas dependents del poder central, vé la classificació de totas las demés en obras d' interés regional, d' interés comarcal y d' interés municipal.

Las obras públicas regionals se procurará escamparlas fora dels grans centres de població per donar major vida als pobles, principi de descentralisació que ab escrupulosa conseqüència informa las Bases aprobadas en totas las Assambleas de la *Unió Catalanista*, donchs nosaltres que volém expandir la vida per tots los llochs de Catalunya, no fóram llógichs y conseqüents si la centralisessim en una o pocas capitals. Com obra pública de major trascendencia vá projectarse la formació d' un plan general de carreteras per posar en comunicació a tots los pobles catalans, y d' un altre plan de ferrocarrils secundaris y económichs qu' enllassin ab los qu' avuy existeixen, la major part de caràcter general; també 's tractaría d' obrir lo major número possible de canals pera 'l rego, 'ls transports o l' aprofitament de la forsa motriu. Lo cost de totas aquestas obras y altres de caràcter regional vindrían a càrrech de la regió, pagant cada comarca o provincia a proporció de sos recursos, més que del interés que tingan de cada obra determinada.

Foren estudiats aquestos plans de carreteras, ferrocarrils y canals per una persona de la competencia de D. Antoni Aulestia y Pijoan qui redactá per encàrrech de la *Unió* una memoria complerta sobre dits importants extréms que 's repartí als delegats junt ab las Bases.

Després d' alguns altres principis relatius a las obras comarcals y municipals, se tractá en las esmentadas Bases, dels monuments públichs que 's posan baix lo domini y custodia de la regió catalana y 's consignan una série de sabis principis encaminats a sa conservació. No parlarém d' ells ab més detalls per falta d' espay.

¡Deu fassi que 'l catalanisme pugui practicar molt aviat aquestos principis y 'ls acordats en las demés Assambleas, per honra y gloria de Catalunya!

E. MOLINÉ Y BRASÉS.

LA IDEA DE LA « UNIÓN CATALANISTA »

Lo Catalanisme, es, per naturalesa, una agrupació política absolutament oposada al modo d'esser de 'ls partits centralistes, que per pràctica sistemàtica de l'absorció de forses naturals, convergeixen en una autoritat sibilítica, totas las energías y tota la responsabilitat dogmàtica d'aquellas idees que han fecondat un determinat programa polítich. Fins, prescindint de tota apreciació de principi, per antítesis, abduas idees, l'unitarista y la particularista, van caminant diametralment oposadas, ab la diferencia constant de base y de forma, perquè, la primera, es creada per un predomini en lo portat, que produheix sovint estats de violència, y la segona, no perquè sigui la nostra, sinó perquè 's fonamentada en la pròpia naturalesa, es, senzillament, filla de l'evolució espontànea e incorruptible de las rasses.

Lo Regionalisme catalá, donchs, ab lo bon sentit que distingeix al nostre programa, há comprés que no devía personificar en un home, per sávi y sincer que aquét pogués esser, los ideals de Catalunya, que son los ideals de tots los pobles que tenen set de llibertat. Y com que, ensemps, la propaganda de la nostra doctrina, escampada, individual y colectivament, per tot Catalunya, feya necessaria una concentració de miras, una direcció moral de totas las manifestacions catalanistas de caracter general, los elements que de dret dirigían pe'l bon camí, la Causa de las nostras reivindicacions, crearen l'any 1891 la *Unió Catalanista*; la quina, además de l'autoritat que dóna a la nostra propaganda, ha donat al Catalanisme un programa concret y há portat a terme, ab lo nombrament de delegats, la unificació de multituts de forses, atretas als cercles d'acció pera 'l millor desenrotlló de las nostras idees.

Altremet la *Unió Catalanista*, está constituida ab un esperit tant expansiu y ab un criteri tant ampli, que fuig totalment de lo que es conegut per *Directorio*, quinas atribucions (las del *Directorio*) son, per regla general, de temperament absolut, y que, a cópia d'absolutisme, queda convertit en un centre autoritari. D'aquí que 'ls *Directoris* hagin portat a vegadas, divisions transitoriament fatals pera las idees, convertint en lluyta de personalisme, lo que, en los partits centralistes espanyols, no es més que la corrupció del cessarisme.

Lo programa de la *Unió*, que tendeix a descentralisar tot lo que 's naturalment descentralisable, pera portar a la pràctica lo regionalisme, dintre de lo que las lleys permetin, há creat un exercit de delegats quins devrán esser vehins de la localitat o comarca pera la qual s'han el-legits o fills d'ella, o, en cas contrari, necessitarán esser aprobats pe'l *Consell de* y quin *Consell* lo constituirán los representants de *Corporacions unidas*, el-legits un per cada una d'ella; y pera que, las poblacions de Catalunya en las quals no existeixi associació que formi part de l'*Unió*, puguin tenir representació en ella, tots los representants de las corporacions unidas el-legirán los respectius delegats, quins, al efecte, tindrán igualtat de veu y vot. D'aquesta manera, la *Unió*, está autorisada y tè per tant, la representació de tots los estaments y de totas las comarcas catalanas, de una manera equitativa.

Aquét sistema de descentralisar la propaganda política del programa del Regionalisme, al emsemps que 's norma del nostre criteri, ha donat abundants fruyts a la Causa de l'autonomia y serietat a la nostra manera d'obrar. Diguinho, sinó, las quatre Assambleas, celebradas en quatre poblacions diferentas, en quinas s'hi há aplegat en lluminosas discussions, mólt bona part de las intel·ligencias de Catalunya, afanyosas de portar a tots los indrets de la patria, lo coneixement de la gran idea, de la idea qu' es de tot arreu y de tots los segles, perquè, desgraciadament, sempre hi han hagut opresos y opresors, pot ésser perquè, aixís la llibertat, com més costa de obtenir més s'estima y 's guarda. Aquellas quatre memorables Assambleas, han atret, donchs, a totas las comarcas catalanas al mohiment progresiu del Regionalisme, han movilitat, pot dirse, totas las parts de un cos adormit pe'l fuhet del centralisme y corromput pe'l caciquisme, que no es altra cosa més que l'estira cordetas d'aquell, y l'

ha axecat noblement a la lluyta per la rahó, per la justícia y pe'l dret, que son lo patrimoni de 'ls pobles lliures.

La idea de la *Unió* catalanista, queda plenament demostrada ab los seus fets: no tenim pas avuy de jutjarlos nosaltres. Composta, la *Unió*, de 'ls elements més sans y de més arrel en la nostra terra, repetim que s'aparta per complert d'aquells sistemas representatius o directius centralistes, perquè 's fonamenta en un principi natural y equitatiu. Lo Regionalisme, no ha de temer d'ella, la corrupció política ni la política al ús.... Y, tots aquells que, en temps normals, descansan cegament ab la conciencia d'un sol home, tots aquells que s'han desenganyat de lo política a la espanyola, tots los que hagin observat a Romero Robledo, cambiar de partit com de camisa; a Silvela, formular programa a part; a Castelar vendre deshonorament son partit, agenollant als mateixos peus de la monarquia a la seva república de corona; tots aquells que no saben que 'l mateix Zorrilla, fou qui més s'oposá a la vinguda de la república y en fi, tots aquells que encara puguin creurer ab la política de tota aquesta xusma de monárquichs infantats per la república, aprenguin lo programa de la *Unió*, que 's lo programa de 'ls irlandesos, de 'ls polachs, de 'ls búlgars, de 'ls húngars, de 'ls escocesos, de 'ls rumanos, de 'ls cretenchs, de 'ls euskars, de 'ls gallegos y es lo de cent altres pobles que tenen conciencia de la seva vida nacional.

JOSEPH M. LLEBARIA.

LO QUE SÓM.

L' historia del Catalanisme es ben coneguda; los actes per ell realisats han sigut prou públichs pera que tot hom se fés cárrech de lo que volém y ahont nos dirigim. A Manresa ho varem dir ab véu potent y clara a fi de que 'ns poguessin sentir tots los catalans, nó aixordats per la cridoria que arreu mohuen las veus enrogalladas dels polítichs madrilenys. Més sigui com sigui, lo Catalanisme no 's cansará may de predicar sas redemptoras idees, ab la constancia del apóstol convensut, ab la fé del creyent, y quan sigui l' hora ab lo sacrifici del mártir.

No es lo Catalanisme per res comparable, a las teorías políticas qu' avuy estan de moda, com tampoch aspira a cap dels fins rastrers y egoistas a que 'lls aspiran. Nostra Causa no la vendrem may per un plat de lletias; ni may treballarem pera enlayrar un home al pedestal envilit de la política.

Los ideals que sustentém no descansan en lo cervell o en la llengua d'un ilustre quefe, sinó qu' els fonamentém en tot un passat plé de recorts gloriosos, historia y testimoni de generacions que 'ns precediren ab las que 'ns hem d' enmirallar y apendrer pera assegurar més nostre pervindre.

Volém regenerar tota una Pátria que viu y 's manifesta; deslliurar un poble; tornar la personalitat, que de dret pertoca a Catalunya; deixondir tot una rassa ensopida y debilitada avuy, per l'anémia que en son organisme 's produhí, al perdre en 1714 sas llibertats prehuadas; y aixó ho farém valdament tinguém de trontollar a sotregadas, fins que 's desperti, la nostra Pátria.

Las creencias que sustentém arrelan fondo, arrelan en una série de manifestacions que donan fé de vida, d'un poble que fins avuy, ha passat als ulls del mon per rassa morta.

No treballém per una monarquia, ni per una república; tenim prou dignitat, y no servim per fer esqueleta als Cánovas o Sagastas, Salmerons o Castelars; treballém sí, per tota una terra que 's la nostra y a la que devém l' existencia, lo nom, la vida....

Per l'aire que tenyeix nostre sanch, per lo sol que 'ns illumina, las plantas que 'ns nodreixen, las montanyas que 'ns voltan, la casa que 'ns há vist neixer, la mare que 'ns dóna 'l sér, la terra que 'ns aguanta, la llengua, barreja de paraulas armoniosas, tristas o alegres, encarnació de nostre carácter y ab la que espressém nostres sentiments; las lleys que 'ns regiren y feren de nostre poble un poble gran y lliure; los usos y costums que no 's confonen ab los d'

una altre rassa; per tot lo que 'ns dóna nom y personalitat treballa 'l Catalanisme; per lo dret que té a la vida la idolatrada Catalunya, treballarem mentres 'ns quedi forsa, perquè volém ser catalans avants que tot, y per sobre de tot.

Qui de la política n' esperi alguna cosa de profit, no se 'ns ajunti; may nos confondrem ab los que han fet un ofici de sas idees. Ni empleos, com los que donan los actuals partits; ni actas de diputats, ni cárrechs públichs o beneficis guanyats a costa de la sanch del poble; podém oferirlos, perquè al ferho tindrian de renegar de nostres ideals. Pérduas, desenganyos y sacrificis, si que 'n tindrán; al entrar en la vida activa del Catalanisme si vé a lluytar, a rebre insults de nostres adversaris, a disputar ab móltos, perquè son móltos los que encara no han obert los ulls a la rahó.

Estém convensuts que 'l camí no es ni a nivell, ni plá: pedruscall y malas herbas, lo pas ens privan; més no per aixó defallirém ni un moment en nostra tasca. Un dia y un altre y sempre predicarem nostra doctrina com doctrina salvadora, y si al morir, contra lo que pensém, no vejessim implantada nostra idea, si al deixar la terra imperés encara l'engany y la mentida, per demunt de la veritat y la justícia, moriríam satisfets y ab la conciencia tranquila d'haver fet lo que déu fer tot bon patriu, tot bon catalá, tot home de bé.

Catalans honrats, a vosaltres dirigim nostres prechs. unimnos pera tornar a Catalunya la personalitat que de dret li pertoca.

J. MALLOFRÉ.

LO QUE DEVÉM FER

Tot poble mereix que sia respectat en sos drets y lliure de sas accions. Catalunya que té hermosa historia, llenguatje propi, lleys sévas, costums, tradició y res li falta pera ésser considerada com a Nació, voldrá. Déu que recobri son perdut y altre cop brilli ab tot son antich esplendor.

Unimnos tots los patriotas de cor, y en lo Catalanisme confiém pera conseguir la realisació de tan bell ideal.

MARIÁN SERRA.

Canet de Mar, 20 Abril de 1897.

NOSTRE DEVER

Lluytém confiant en la victòria, puig la rahó y la justícia están de nostra part y Catalunya será pera 'ls catalans.

BONAVENTURA GOMBAU.

Sant Pol de Mar 21 Abril de 1897.

LA NOSTRA TRADICIÓ

En la tradició política, de nostra Pátria Catalana, tenim la garantia més ferma, de que 's podrán satisfacer, lo dia qu' aquesta tinga la governació de sí mateixa, totas las llegítimas aspiracions, qu' avuy serveixen de motiu per dividir als catalans.

IGNASI PRIM DE BALLE.

Bordils y Abril de 1897.

